

عمل صالح

الموسوم بها

# شاه جہان نامہ

جلد اول

تصنیف محمد صالح کنبو

ترتیب تحشیہ: دکتر غلام یزدانی

ترمیم و ترمیم: دکتر وحید قریشی

مجلس ترقی ادب

۲- کلب روڈ- لاہور

# فہرست مندرجات

| صفحہ    | عنوان                                                                                                                                                                     |
|---------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ج تا اب | مقدمہ از ڈاکٹر وحید قریشی ...                                                                                                                                             |
| ۱ تا ۱۶ | دیباجہ مصحح ڈاکٹر غلام یزدانی ...                                                                                                                                         |
| ۱       | ۱ - آغاز کتاب ...                                                                                                                                                         |
| ۵       | ۲ - طلوع نیر اعظم وجود مسعود این مظهر موعود ، یعنی والا حضرت جہانبانی کشورستانی از مشرق ولادت سراسر سعادت و آرائش یافتن صفحہ روی زمین و زمان از زیور نور ظہور آن حضرت ... |
| ۸       | ۳ - بیان سلسلہ نسب ہایون حضرت صاحبقران ثانی و مجملی از احوال سعادت مال آن دودمان جاہ و جلال ...                                                                           |
| ۱۰      | ۴ - اول ، جنت مکانی نورالدین محمد جہانگیر پادشاہ ...                                                                                                                      |
| ۱۲      | ۵ - دوم ، بادشاہ حضرت عرش آشیانی جلال الدین محمد اکبر پادشاہ غازی ...                                                                                                     |
| ۱۳      | ۶ - سوم عالی حضرت جنت آشیانی نصیرالدین محمد ہایون پادشاہ طاب ثراہ ...                                                                                                     |
| ۱۶      | ۷ - چہارم ، حضرت فردوس مکانی ظہیرالدین محمد بابر پادشاہ ...                                                                                                               |
| ۲۱      | ۸ - پنجم ، شاہزادہ بلند اختر عمر شیخ میرزا ...                                                                                                                            |
| ۲۱      | ۹ - ششم ، بادشاہ سعید شہید سلطان ابو سعید میرزا ...                                                                                                                       |
| ۲۲      | ۱۰ - ہفتم ، شاہزادہ عالی مقدار سلطان محمد میرزا ...                                                                                                                       |
| ۲۳      | ۱۱ - ہشتم ، شاہزادہ عالی جاہ میرزا میران شاہ ...                                                                                                                          |
| ۲۳      | ۱۲ - نہم ، مظهر کمال اقتدار الہی مہبط انوار فیض نا متناہی قطب الدنیا والدین صاحبقران اعظم امیر تیمور گورکان                                                               |

- ۱۳ - نورآگین شدن مکتب تعلیم ظاهری از فروغ جلوس هایون  
این چهره کشای اسرار عالم قدسی و دانای رموز آفاقی  
و انفسی .... ۲۶
- ۱۴ - بیان ارتحال حضرت عرش آشیانی اکبر پادشاه و ذکر بعضی  
سوانح که در عرض آن ایام و بعد از آن روی داد ... ۲۸
- ۱۵ - روگردان شدن خسرو از سعادت خدمت حضرت خلافت  
منزلت و ذکر بعضی از وقائع ... ۳۱
- ۱۶ - آغاز ابتسام غنچه بهارستان جاه و جلال شاه بلند اقبال سلطان  
خرم از مطلع عظمت و اجلال و ظهور انواع عنایات حضرت  
خلافت مرتبت جهانگیر پادشاه در حق آن حضرت و  
خواستگاری نواب ممتازالزمانی بنت یمین الدوله آصف خان ۳۵
- ۱۷ - بیان خواستگاری نمودن حضرت خلافت منزلت صبیئه صفیه  
مظفر حسین میرزا صفوی بجهت شاه بلند اقبال خرم ... ۳۹
- ۱۸ - ذکر نهضت جهانگیر پادشاه به انداز نشاط اندوزی به صیدگاه  
باری و ظهور سبکدستی از پادشاهزاده خرم در انداختن  
شمشیر بر شیر .... ۴۲
- ۱۹ - زفاف حضرت شاه بلند اقبال به ستر عصمت و خدر عفاف  
نواب قدسی نقاب ممتازالزمانی صبیئه رضیه نواب آصف خان ۴۵
- ۲۰ - بیان موجبات نهضت موکب جاه و جلال جهانگیری به  
هم عنانی شاه بلند اقبال بصوب دارالبرکت اجمیر ... ۴۸
- ۲۱ - نهضت موکب جاه و جلال شاه بلند اقبال سلطان خرم  
حسب الامر حضرت جهانگیر پادشاه به تسخیر ولایت رانا  
امر سنگه و روزی شدن فتح و فیروزی یافتن به نیروی  
توجه کشور کشائی آن ولایت ... ۵۵

## عنوان

- ۲۲ - آغاز سال نهم از سنین جلوس جهانگیری و آذین یافتن  
 ۶۵ انجمن نوروزی شاه بلند اقبال سلطان خرم در ولایت رانا
- ۲۳ - میلاد جهان آرا بیگم مخاطب به بیگم صاحب ...  
 ۶۶
- ۲۴ - تنگ شدن ساحت کار و عرصه پیکار بر رانای خذلان مال  
 به مساعی جمیله دلاوران خیل اقبال پادشاهزاده خرم  
 ۶۶
- ۲۵ - توسل جستن رانا به جبل متین عفو حضرت شاه بلند اقبال  
 و ادراک نجات بوسیله دریافت ملازمت آن حضرت و ذکر  
 بعضی از مناسبات این مطلب ...  
 ۶۹
- ۲۶ - بیان معاودت شاه بلند اقبال از مهم رانا بصوب دارالبرکت  
 اجمیر ...  
 ۷۳
- ۲۷ - نور آمود شدن عالم شهود از پرتو وجود مسعود  
 پادشاهزاده سعادت پڑوه دارا شکوه ...  
 ۷۶
- ۲۸ - بیان ولادت پادشاهزاده والا گهر محمد شاه شجاع ...  
 ۷۹
- ۲۹ - توجه شاه بلند اقبال بجهت تسخیر دکن و یافتن خطاب شاهی  
 ۸۰
- ۳۰ - آغاز سال دوازدهم جهانگیری و آذین جشن نوروزی و  
 خواستگاری صبیّه رضیه شاهنواز خان و چهره کشائی شاهد  
 فتح و رسیدن پیشکش دنیا داران دکن ...  
 ۸۵
- ۳۱ - انعطاف یافتن به فتح و نصرت کرت اول از دکن و  
 ادراک ملازمت حضرت خلافت مرتبت و سرفرازی یافتن  
 بانواع مهربانی خصوص خطاب شاهجهانی و نصب کرمی  
 طلا بجنب سریر والا برای جلوس آن بلند اقبال ...  
 ۸۹
- ۳۲ - بیان توجه موکب جهانگیری بصوب گجرات با پادشاه بلند  
 اقبال شاه جهان بعد از فتح دکن و سوانحی که در آن ایام  
 روی داد ...  
 ۹۳
- ۳۳ - فتح قلعه کالکڑه ...  
 ۹۷

| صفحه | عنوان                                                                                                                                                                                           |
|------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ۱۰۲  | ۳۴ - ولادت سلطان اورنگ زیب بهادر ...                                                                                                                                                            |
| ۱۰۳  | ۳۵ - وصول موکب سعادت مظفر و منصور بهدار السلطنت فتح پور و انعقاد انجمن وزن مبارک شمسی از سال بیست و هشتم شاه بلند اقبال و آذین جشن سال چهاردهم جلوس جهانگیری                                    |
| ۱۰۴  | ۳۶ - بیان ارتحال علیا جناب بلاقیس مکفی والدۀ ماجدۀ شاه بلند اقبال ...                                                                                                                           |
| ۱۰۶  | ۳۷ - توجه جهانگیر پادشاه بسیر و شکار کشمیر ؛ ولادت شاهزاده امید بخش و وقائع دیگر ...                                                                                                            |
| ۱۰۹  | ۳۸ - باعث ارتفاع ماهچۀ آفتاب شعاع لوای والای شاه بلند اقبال بار دوم باهنگ تسخیر کشور پهناور دکن ...                                                                                             |
| ۱۱۲  | ۳۹ - وصول سیلاب افواج شاه بلند اقبال بکنار رودبار چنبل و آرائش پذیرفتن جشن وزن مبارک سال قمری سیمین از عمر شریف و یافتن توفیق توبه از شراب و دیگر سواخ                                          |
| ۱۲۷  | ۴۰ - وسیله انگیزختن عنبر در طلب شفاعت و اظهار مراسم بندگی و اطاعت و توسل بذیل عفو گناه آمرز والا حضرت شاه بلند اقبال و پذیرفتن پیشکش کلی و تسامیح محال متعلقۀ اولیای دولت و دیگر سواخ اقبال ... |
| ۱۳۱  | ۴۱ - ولادت با سعادت ثریا بانو بیگم ...                                                                                                                                                          |
| ۱۳۵  | ۴۲ - در آمد فصل بهار و طلوع طلیعۀ سپاه نوردوزی و مبارکباد فتح و فیروزی اولیای دولت نصرت روزی شاه بلند اقبال و سانحۀ چند که درین عرض روی داد ...                                                 |
| ۱۳۸  | ۴۳ - کیفیت روانه شدن شاه بلند اقبال از برهانپور بارادۀ ملازمت و شورش مزاج اقدس حضرت خلافت مرتبت ازین وجه و منجر شدن آخر کار بحاربه ...                                                          |

| صفحه | عنوان                                                                                                                                                    |
|------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ۱۵۳  | ۴۴ - بیان ولادت با سعادت شاهزاده محمد مراد بخش در قلعه رهناس                                                                                             |
| ۱۶۱  | ۴۵ - پناه آوردن رکن السلطنت مهابت خان بدرگاه گیتی پناه                                                                                                   |
| ۱۶۲  | ۴۶ - بیان ارتحال جنت مکانی جهانگیر پادشاه بدارالنعم جاودانی و باعث واقعی این واقعه ناکهانی ...                                                           |
| ۱۷۳  | ۴۷ - کیفیت مقابله عسکر ادبار آثار سلطان شهریار با بادشاهزاده داور بخش مشهور ببولاق و خان عالی شان آصف خان و غلبه داور بخش و خان مشار الیه بر لشکر شهریار |
| ۱۷۶  | ۴۸ - رفتن بنارسی در مقام جنیر بآستان بوس والا و رسانیدن خبر رحلت حضرت جنت مکانی و نوید قوت عهد خلافت به شاه بلند اقبال ... ..                            |
| ۱۸۲  | ۴۹ - ورود موکب جاه و جلال شاه جهان به سرحد ملک رانا و سرافرازی یافتن او از آستان بوس درگاه والا و احوالی که در طی این ایام رو نمود ... ..                |
| ۱۸۳  | ۵۰ - ورود موکب مسعود بظاهر دارالخلافت اکبرآباد و انداختن پرتو نزول بر باغ دهره ... ..                                                                    |
| ۱۸۶  | ۵۱ - انعقاد انجمن جلوس هایون حضرت شاه جهان در دارالخلافت اکبر آباد ... ..                                                                                |
| ۱۹۲  | ۵۲ - حلیه مبارک آنحضرت (شاه جهان) ...                                                                                                                    |
| ۲۰۱  | ۵۳ - بیان مصارف اوقات سعید شاه جهان پادشاه ...                                                                                                           |
| ۲۱۰  | ۵۴ - طرح اساس و وضع بناء تاریخ سعادت بنیاد شاهجهانی                                                                                                      |
| ۲۱۳  | ۵۵ - بیان نخستین امری که ازان قدوه سلاطین اولی الامر صدور یافت و ذکر ارسال فرامین و احکام قضا نفاذ به سائر اعیان دولت و ولات و حکام هر ولایت ...         |

- ۵۶ - فهرست اسامی جمعی از سعادت‌مندان ارادت‌گیش که از مبادی ایام فترت تا هنگام جلوس سریر خلافت مصیر همه جا حاضر بودند  
۲۱۹ ...
- ۵۷ - فهرست برخی از عنایات صوری پادشاه بامرای حضور سوای صوبه داران و امثال ایشان که در دربار حاضر نه بودند  
۲۲۱ ...
- ۵۸ - بیان عزل و نصب بعضی از امرای عظام که هنگام جلوس مبارک به نگاهبانی صوبجات و فوجداری سرکار اشتغال داشتند و برقرار داشتن باقی ایشان  
۲۲۵ ...
- ۵۹ - استسعاد یافتن شاهزاده‌های جوان بخت بسعادت ملازمت اشرف و کامگاری پذیرفتن عضدالخلافت آصف خان باین موهبت عظمی در رکاب سعادت آن شهنشواران عرصه نامداری  
۲۲۹ ...
- ۶۰ - سر آغاز نوروز و سر سال اول جلوس مبارک که تا قیام قیامت به تمکین و استقامت قرین و مقرون و از زوال و تزلزل محروس و مصون باد  
۲۳۳ ...
- ۶۱ - در آمد شهر برکت بهر رمضان المبارک سال اول جلوس و وضع خیرات بتازگی درین ماه و بیان برخی سواخ دیگر  
۲۳۹
- ۶۲ - انتقال شاهزاده لطف‌الله ازین دار فانی به سرای جاودانی  
۲۴۱
- ۶۳ - بیان ترک‌تاز نذر عهد خان والی بلخ بحوالی کابل و معاودت نمودن به کمال نومیدی و خجالت و ذکر سر جمله احوال او و برادرش امام قلی خان والی توران  
۲۴۳ ...
- ۶۴ - جای دادن خواص و عوام خصوص ایستادگان پایه سریر سلیمانی در سایه عنایت ظل مرحمت یعنی اساس نهادن ایوان چهل ستون در صحن خاص و عام  
۲۵۸ ...

- ۶۵ - سبب افتتاح ابواب مراسلات بدین آستانه سپهر نشانه از  
طرف سائر ملوک خصوص امام قلی خان ... ۲۶۱
- ۶۶ - نقل نامه نامی حضرت صاحبقران ثانی بامام قلی خان  
والی توران ... ۲۶۲
- ۶۷ - توجه موکب نصرت شعار شهنشاه کشورکشا بصیدگاه  
باری و تعیین پذیرفتن امرای نامدار بر ججهار بندیله ۲۶۵
- ۶۸ - ذکر نزول اجلال در اثنای سیر و شکار به قصبه گوالیار و  
تفرج قلعه نمودن و آزاد ساختن زندانیان و فیصل یافتن مهم  
ججهار سنگه بندیله و در آمدن او در شفاعت بوسیله اظهار  
اطاعت ... ۲۶۹
- ۶۹ - سر آغاز دویمین سال هایون فال جلوس فرخنده آئین سعادت  
قرین حضرت ظل سبحانی صاحبقران ثانی ... ۲۷۵
- ۷۰ - رسیدن بحری بیگ برسم رسالت از جانب شاه عباس و رسانیدن  
اتحادنامه مشتمل بر ادای مراسم تهنیت جلوس هایون  
و بیان مجملی از احوال شاه ... ۲۷۷
- ۷۱ - گزارش داستان غیرت بخش عبرت آموز که عبارت است از  
شرح احوال خانجهان لودی از مبداء تا مال و رو تافتن  
او از قبله اقبال ابدی و شتافتن بوادی ادبار سرمدی از  
روی نادانی و بی خردی ... ۲۸۶
- ۷۲ - نقل نامه گرامی حضرت سلیمان مقامی به شاه صفی دارای  
ایران ... ۲۹۷
- ۷۳ - بیان نحو آثار و رسوم بدعت که در میان طوایف افغانان  
کوه نشین سرحد کابل شیوع و وقوع یافته بود از توجه  
اشرف ... ۳۰۱

## عنوان

صفحه

- ۴۴ - ارتفاع رایات جاه و جلال و نهضت آن حضرت به نفس نفیس  
برای گوشمال نظام الملک و خان جهان به صوب دکن ... ۳۰۴
- ۴۵ - سر آغاز سال سوم از جلوس سلطان السلاطین روی زمین  
و بیان سواخ دیگر ... ۳۰۷
- ۴۶ - اشتعال یافتن نایره آشوب و شورش افغانه سرحد تیراه و  
بنگش بشارة شرارت کمال الدین روهیلہ و انطفاء آن برشحه  
فشانی تیغ آبدار دولت خواهان آن صوبه ... ۳۱۳
- ۴۷ - بیان سبب تفویض سرداری کل بدستور اعظم عضدالخلافة  
الکبری آصف خان و روانه شدن خان عظیم الشان  
به بالا کھاٹ در مرتبه اول ... ۳۱۸
- ۴۸ - نومید شدن خان جهان و دریا خان و رفتن بسوی مالوہ  
باہزار شورش انگیزی ... ۳۳۱
- ۴۹ - کشته شدن دریا خان بدست اولیای دولت ... ۳۳۳
- ۸۰ - چہرہ نمائی شاہد مراد عسکر منصور کہ عبارت است از  
فتح قلعه دہارور بنقاب کشائی اقبال این تائید پرور و  
عنایت ذوالجلال .... ۳۳۰
- ۸۱ - بیان مجملی از خصوصیات شدت قحط و غلا و طاعون و وبا  
۳۳۷
- ۸۲ - آغاز چارمین سال فرخ فال از جلوس مبارک حضرت  
صاحبقران ثانی ... ۲۵۵
- ۸۳ - بیان برخی فتوحات آسمانی کہ بحسن سعی قلیچ خان در  
الہ آباد روی نمود و شرح مجملی از سواخ عہد دولت  
۳۵۷
- ۸۴ - بیان چگونگی کشایش قلعه قندہار دکن بکلید تائید این  
برگزیدہ عنایت ایزدی ... ۳۶۲
- ۸۵ - خرامش نواب قدسی القاب ممتاز زمان و مریم دوران باہنگ  
گلگشت ریاض رضوان ازین دار ملال ... ۳۷۰

- ۸۶ - باعث ارسال یمن الدوله آصف خان به سرداری عساکر قاهره  
 بیلا گهاٹ نویت دوم ... ۳۸۲
- ۸۷ - نگارش خصوصیات احوال موکب اقبال که بیلا گهاٹ  
 ارسال بافت ... ۳۸۶
- ۸۸ - آغاز سال پنجم از جلوس میمنت مانوس صاحبقران ثانی  
 ۳۹۵
- ۸۹ - معاودت موکب سعادت قرین فتح و نصرت از دکن  
 به صوب دارالخلافت اکبر آباد ... ۴۰۱
- ۹۰ - بیان فتح هوگی بندر به حسن سعی بهادر کنبو مدار علیه  
 قاسم خان ... ۴۱۱
- ۹۱ - کشائش پذیرفتن قلعه کالنه به کلید تائید دولت و سواخ  
 دیگر ... ۴۲۰
- ۹۲ - خواستگاری صبیہ حورا سیر سلطان پرویز به پادشاه زاده  
 فرشته محضر خورشید منظر دارا شکوه و ارسال رسم  
 ساچق معهوده ... ۴۲۵
- ۹۳ - انتظام یافتن گرامی گوهر شاهوار مهبط شرافت و کرامت  
 اعنی کریمه پادشاه زاده پرویز در عقد پیوند و سلک ازدواج  
 درة التاج خلافت کبریٰ مرسله الصدر سلطنت عظمیٰ به  
 دارا شکوه ... ۴۳۵
- ۹۴ - ارسال نامه و رسول از درگاه گیتی پناه نزد نذر محمد خان  
 والی بلخ در جواب معذرت نامه که مصحوب وقاص حاجی  
 ایلچئی خود فرستاده و بمحلی از سواخ دولت ابد قرین  
 ۴۴۵
- ۹۵ - قران فرخنده کوکب سعادت قرین برج صاحبقران اعنی  
 شاه زاده محمد شجاع با نبیره شرف خانه کرامت جاودانی  
 یعنی کریمه سلسله صفیة صفویه و انعقاد النجم عقد ازدواج  
 شرعی میانہ این دو یگانه گوهر عقد یکتائی ... ۴۴۶

| صفحه | عنوان                                                                                                      |
|------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ۳۵۲  | ۹۶ - بیان جمیع احوال پایان این سال خصوص رفع بدعتی چند<br>که در کشمیر وقوع پذیرفته بود ...                  |
| ۳۵۳  | ۹۷ - سر آغاز سال فرخنده ششم از سنین سعادت قرین<br>صاحبقران ثانی ...                                        |
| ۳۵۷  | ۹۸ - مرسل شدن خواجه قاسم مخاطب به صفدر خان بعنوان<br>رسالت بجانب ایران ...                                 |
| ۳۶۰  | ۹۹ - حمله آوردن ژنده پیل بر پادشاه زاده سلطان اورنگ زیب<br>و بیان برخی از سوانح دیگر ...                   |
| ۳۶۸  | ۱۰۰ - بیان چگونگی فتح حصار رفیع مقدار دولت آباد به کلید<br>سعی مهابت خان و دیگر اولیای دولت ابد پیوند      |
| ۵۱۰  | ۱۰۱ - توجه والای پادشاه زاده نامدار شاه شجاع حسب الامر<br>اقدس ارفع اعلیٰ به سمت جنوب بآهنگ تسخیر بلاد دکن |
| ۵۱۶  | ۱۰۲ - انتصاب پذیرفتن رایات ظفر آیات موکب منصور به صوب<br>پنجاب ...                                         |